

Sygn. akt I PK 264/13

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa M. K. i M. N.
przeciwko Skarbowi Państwa - Komendantowi Miejskiemu Państwowej Straży
Pożarnej w B.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 lutego 2014 r.,
skargi kasacyjnej powodów od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w B.
z dnia 20 czerwca 2013 r., sygn. akt V Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy B. wyrokiem z dnia 20 czerwca 2013 r. oddalił apelacje M. K. i M. N. od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 29 listopada 2012 r., którym oddalono ich powództwo przeciwko Komendantowi Miejskiemu Państwowej Straży Pożarnej w B. o zapłatę odpowiednio kwot 20.172 zł oraz 18.826,68 zł z tytułu służby pełnionej w godzinach nadliczbowych w latach 2005-2010.

W skardze kasacyjnej powodowie zarzucili: I. naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 35 ust. 1 w związku art. 35 ust. 9 w związku z art. 71a ustawy o Państwowej Straży Pożarnej w związku z art. 66 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, przez błędną wykładnię tych pierwszych polegającą na przyjęciu, że strażakom nie przysługuje odpowiednia rekompensata za ponadnormatywny

czas służby; 2) art. 35 ust. 1 w związku z art. 35 ust. 9 w związku z art. 71a ustawy o Państwowej Straży Pożarnej w związku z art. 66 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, przez błędną wykładnię tych pierwszych polegającą na przyjęciu, że 18-dniowy dodatkowy urlop wypoczynkowy jest odpowiednią rekompensatą za ponadnormatywny czas służby, co prowadzi do dyskryminacji strażaków ze względu na wiek i staż służby; 3) art. 111a zdanie drugie ustawy o Państwowej Straży Pożarnej w związku z art. 493 k.c., przez ich błędną wykładnię powodującą niezastosowanie tych przepisów, podczas gdy powodowie wykazali, że pozwany swojego zobowiązania nie wykonał, zaś z uwagi na zwolnienie ze służby świadczenie pierwotne na rzecz powodów nie może zostać zrealizowane; 4) art. 97c ustawy o Państwowej Straży Pożarnej, przez jego błędną wykładnię i niezastosowanie, podczas gdy dokonana zgodnie z konstytucyjnymi gwarancjami wykładnia tego przepisu uzasadniała jego zastosowanie; II. naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie: 1) art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c., przez obciążenie powodów obowiązkiem odnalezienia i wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia, obciążając ich skutkami braku ustaleń w tym zakresie, a także przez uznanie, że wskazanie przez stronę ustawy regulującej dany stosunek prawny należy do sfery faktów; 2) art. 328 § 2 k.p.c., przez sporządzenie uzasadnienia wyroku w taki sposób, że niemożliwe jest ustalenie, na jakiej podstawie prawnej zapadło rozstrzygnięcie, w szczególności jak przepisy prawa rozumie Sąd orzekający i czy odniósł się do konstytucyjnie gwarantowanych praw, co uniemożliwia dokonanie kontroli kasacyjnej orzeczenia; 3) art. 233 § 1 k.p.c., przez ustalenia sprzeczne z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, przez przyjęcie, że podstawą roszczenia powodów były przepisy ustawy o Państwowej Straży Pożarnej w zakresie rekompensaty finansowej za ponadnormatywny czas służby, podczas gdy w pozwie strona jednoznacznie wskazała, że podstawą roszczeń są przepisy Kodeksu cywilnego; 4) art. 233 § 1 k.p.c., przez pominięcie przedstawionych przez stronę okoliczności potwierdzających zasadę i wysokość dochodzonego roszczenia; 5) art. 322 k.p.c., przez jego niezastosowanie, pomimo że uzasadnienie wyroku wskazuje, iż - zdaniem Sądu Okręgowego - dokładne uzasadnienie wysokości odszkodowania nie jest możliwe lub nader utrudnione; 6) art. 232 k.p.c., przez jego niezastosowanie, podczas gdy - zdaniem Sądu - istniała konieczność

dalszego wykazania dowodami rozmiaru szkody; 7) art. 382 k.p.c., przez pominięcie części wywodów strony powodowej zawartych zarówno w pismach procesowych jak i w apelacji.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniony został: 1) jej oczywistą zasadnością w zakresie zarzutów naruszenia prawa materialnego, przez pozbawienie strażaków prawa do odpowiedniej rekompensaty za ponadnormatywny czas służby oraz uznanie, że dodatkowy urlop wypoczynkowy jest odpowiednią rekompensatą za ponadnormatywny czas służby, a nadto naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, gdyż sposób uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie spełnia wymagań z art. 328 § 2 k.p.c., przez co uniemożliwia dokonanie kontroli kasacyjnej prawidłowości wydanego orzeczenia, zaś z jego treści wynika, że na stronie powodowej spoczywa obowiązek wskazania postawy prawej wyrokowania, co stoi w jednoznacznej sprzeczności z treścią art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c.; 2) występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych, wymagające dokonania wykładni budzących poważne wątpliwości przepisów, tj.: a) art. 151¹ k.p. w związku z art. 66 ust. 2 Konstytucji RP co do możliwości zastosowania przepisów dotyczących wynagrodzenia za godziny nadliczbowe do ponadnormatywnej służby, która zgodnie z Konstytucją RP powinna zostać odpowiednio zrekompensowana, a przepisy pragmatyki służbowej takiej rekompensaty nie przewidują; b) art. 97c ustawy o Państwowej Straży Pożarnej w związku z art. 66 ust. 2 Konstytucji RP w zakresie wyjaśnienia, czy na gruncie konstytucyjnego obowiązku odpowiedniego zrekompensowania czasu ponadnormatywnej służby, możliwe jest zastosowanie rekompensaty na poziomie niższym niż podstawowa stawka godzinowa uposażenia, a także czy możliwe jest pozbawienie prawa do rekompensaty finansowej za część ponadnormatywnego czasu służby. W ocenie skarżących, na oczywistą zasadność skargi wskazuje wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 lutego 2010 r., K 1/08, z którego wynika, że „obowiązek odpowiedniego zrekompensowania czasu wolnego od pracy (służby) obejmuje wszystkie rodzaje

stosunków zatrudnienia”. W świetle tego orzeczenia, dotychczasowe zapatrywanie sądownictwa powszechnego, Sądu Najwyższego oraz sądownictwa administracyjnego, iż brak regulacji w zakresie rekompensaty za ponadnormatywną służbę funkcjonariuszy stanowi świadomy wybór ustawodawcy, wymaga ponownej analizy. Ponadto, wprowadzony w 2011 r. do ustawy o Państwowej Straży Pożarnej przepis art. 97c przewiduje stawkę rekompensaty za ponadnormatywną służbę niższą od stawki otrzymywanej w ramach normy, co budzi wątpliwości zarówno w zakresie wysokości stawki jak i czasowego ograniczenia prawa do rekompensaty (za ponadnormatywny czas służby po 1 lipca 2010 r.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarżący nie zdołali wykazać przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność oraz występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną.

Po pierwsze, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 lutego 2010 r., K 1/08 (OTK-A 2010 nr 2, poz. 14) jednoznacznie odnosił się do niezgodności z art. 66 ust. 2 ustawy zasadniczej przepisu art. 114 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, w części ograniczającej prawo policjanta do uzyskania ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe, urlopy dodatkowe oraz niewykorzystany czas wolny od służby jedynie za ostatnie 3 lata kalendarzowe. Jednoznacznie dotyczył on zatem uprawnień uregulowanych w ustawie o Policji, niezależnie od tego, że merytoryczne rozstrzygnięcie przez Trybunał Konstytucyjny problemu zgodności z Konstytucją zaskarżonej treści normatywnej jest zawsze orzeczeniem o zgodności z Konstytucją tego konkretnego przepisu, nie odnosi się natomiast i nie wywiera skutku w stosunku do innych przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2007 r., II PZ 46/07, LEX nr 852555). Powołany wyrok Trybunału nie podważa poglądu wyrażonego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2009 r., I PK 221/08 (OSNP 2010 nr 23-24, poz. 284), zgodnie z którym uprawnienie i sposób wykorzystania czasu wolnego w zamian za czas pełnienia ponadnormatywnej służby podlegają różnej regulacji w pozapracowniczych stosunkach służbowych, co oznacza, że regulacje pragmatyk dotyczących danej grupy funkcjonariuszy nie mogą być wprost ani w drodze analogii stosowane do funkcjonariuszy podlegających innym pragmatykom.

Po drugie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się zgodnie, że zarzut obrazy art. 328 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może być skuteczny jedynie wówczas, gdy uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji zawiera tak kardynalne braki, że zaskarżone skargą orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (por. np. wyrok z dnia 3 października 2012 r., II PK 64/12 (LEX nr 1243026 i powołane w nim wcześniejsze orzeczenia). Takich uchybień uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera, gdyż jasno z niego wynika, że - w ocenie Sądu odwoławczego - żądania powodów nie znajdują oparcia ani w przepisach Kodeksu pracy, ani ustawy o Państwowej Straży Pożarnej, natomiast mogłyby znaleźć podstawę w przepisach Kodeksu cywilnego, jednakże powodowie nie zgłosili roszczeń odszkodowawczych z tytułu powstania szkody w ich stanie majątkowym lub z tytułu naruszenia dóbr osobistych w postaci prawa do

odpoczynku lub do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Trafność tego stanowiska nie leży w płaszczyźnie art. 328 § 2 k.p.c.

Po trzecie, wbrew twierdzeniom skarżących, z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, że Sąd drugiej instancji „przerzucił na nich obowiązek ustalenia podstawy prawnej roszczenia”, co byłoby sprzeczne z zasadami określonymi w art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c., ale stwierdził, iż „powodowie precyzyjnie określili żądanie pozwu i przytoczyli okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie wyłącznie w odniesieniu do dochodzenia rekompensaty należnej na podstawie przepisów (...) ustawy [o Państwowej Straży Pożarnej]” (...), „nie formułowali żądań odszkodowawczych i nie były one objęte podstawą faktyczną powództw”.

Sąd Najwyższy zgodnie przyjmuje, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Z przyczyn wyżej wskazanych powołanie się przez skarżących na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 lutego 2010 r., K 1/08, po pierwsze - nie stanowi podstawy do zmiany dotychczasowego stanowiska Sądu Najwyższego, zgodnie z którym przepisy ustawy o Państwowej Straży Pożarnej nie mogą być uznane za przepisy szczególne w rozumieniu art. 5 k.p. (tak w wyroku z dnia 7 kwietnia 2009 r., I PK 218/08, Monitor Prawa Pracy nr 7, s. 372-374), a w konsekwencji do funkcjonariusza Państwowej straży Pożarnej, który pełnił służbę w przedłużony czasie pracy nie mają zastosowania, w oparciu o art. 5 Kodeksu pracy, przepisy tego Kodeksu o wynagrodzeniu za pracę w godzinach nadliczonych (tak w uchwale z dnia 18 marca 2008 r., II PZP 3/08, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 249) oraz po drugie - brak jest podstaw do zastosowania przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego do uregulowania art. 97c ustawy o Państwowej Straży Pożarnej.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[aw]